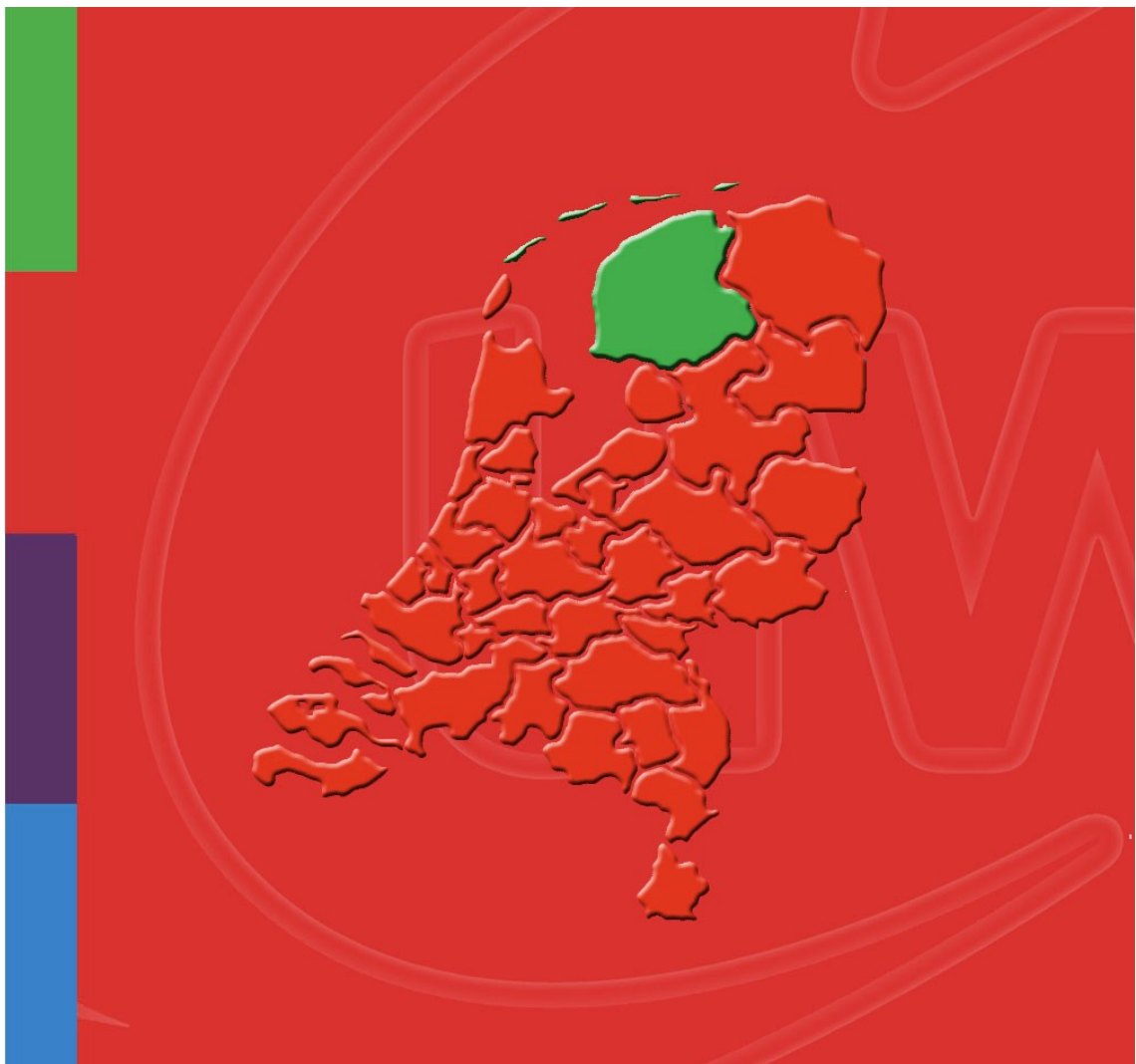

Samenvatting Regio in Beeld

Friesland

Oktober 2018

1. Waar zitten regionaal de personeelstekorten?

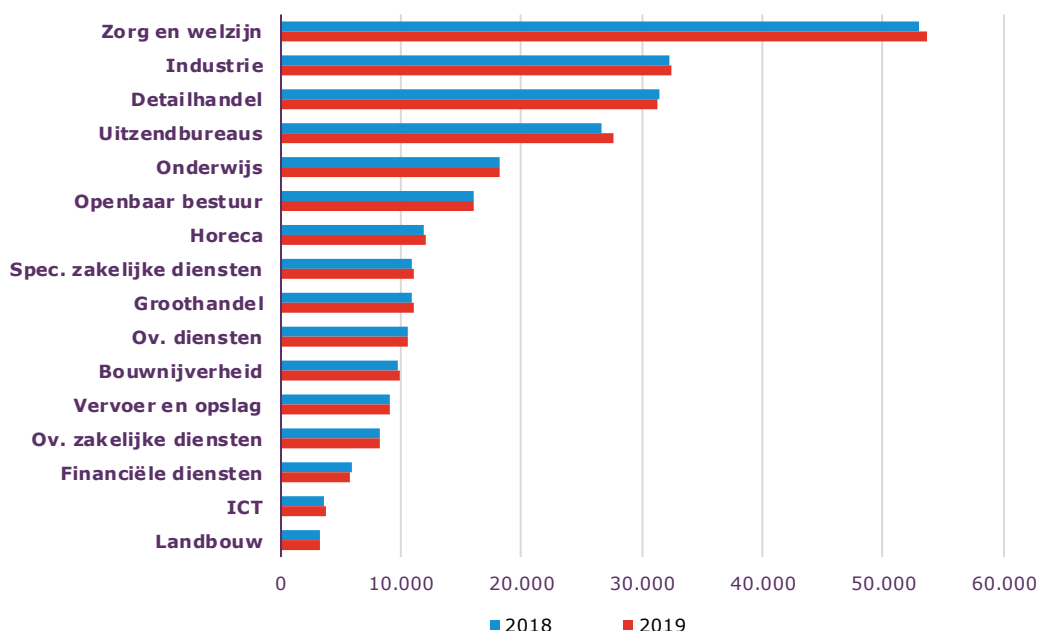
Werkgevers in Friesland hebben in toenemende mate moeite om aan personeel te komen. Niet alleen in de techniek, zorg en ICT, maar ook voor steeds meer andere beroepen zijn er personeelstekorten. Toch staan er nog veel mensen langs de kant. Veranderingen op de arbeidsmarkt zorgen ervoor dat lang niet alle werkzoekenden één-op-één matchen op de aanwezige vacatures.

1.1. Banen Friesland nemen in 2019 verder toe

De Nederlandse economie groeit, na een groeispurt in 2017, stevig door in 2018 en 2019. Hierdoor komen er banen bij, ook in Friesland. In overeenstemming met de landelijke ontwikkeling vertraagt het groeitempo; de banengroei in 2019 is kleiner dan in 2018. Het totaal aantal banen groeit dus, maar in de ene sector is die groei sterker dan in de andere (zie afbeelding 1). In 2019 is de groei in Friesland het grootst bij uitzendbureaus en zorg & welzijn. Er zijn echter ook sectoren met een krimp of stabilisatie van het aantal banen van werknemers. Alleen bij de financiële diensten is sprake van een duidelijke krimp.

Afbeelding 1. Werknemersbanen per sector

Friesland, 2018 en 2019

Bron: UWV, Arbeidsmarktprognose 2018-2019

1.2. Personeelstekorten in steeds meer beroepen

Door de banengroei en de toenemende baan-baan mobiliteit blijft het aantal vacatures op een hoog niveau en houdt de spanning op de arbeidsmarkt aan. Afbeelding 2 geeft voor Friesland een selectie van beroepen waarvoor werkgevers moeite hebben geschikt personeel te vinden. De meeste personeelstekorten doen zich voor in een breed spectrum van technische beroepen en ICT. Binnen de techniek gaat het om beroepen als monteur, CNC-verspaner, elektriciens, loodgieter, ontwerper-constructeur en werkvoorbereider-calculator. Op ICT-gebied betreft het onder andere programmeurs voor specifieke talen (java en dot.net), systeemanalisten en systeemontwikkelaars. Ook in de bouw treden steeds meer knelpunten op. De sterk groeiende bouwsector vraagt meer vakmensen, zoals metselaars en timmerlui, terwijl de sector vergrijsd is en er te weinig jongeren kiezen voor een beroepsopleiding in de bouw. In de financiële sector is er vooral een tekort voor specialistische functies op hoog niveau en ICT-gerelateerde banen. Ook in het klantcontact is er veel vraag naar personeel. In het onderwijs zijn vooral leraren exacte vakken lastig te vinden. Verder nemen in de zorg de personeelstekorten snel toe. Werkgevers ervaren inmiddels problemen bij het werven van verzorgenden IG, (gespecialiseerde) verpleegkundigen, GZ- en klinisch psychologen en medisch specialisten. In de transport & logistiek en horeca komen ook steeds meer moeilijk vervulbare vacatures voor. Dit betreft vrachtwagenchauffeurs (binnenland) en gastheer/gastvrouw in de horeca.

Afbeelding 2. Moeilijk vervulbare vacatures (selectie)

Friesland, 2018

Beroepsklasse en beroep	Beroepsklasse en beroep
Techniek	Transport en logistiek
(Bedrijfs)autotechnicus	Vrachtwagenchauffeur (binnenland)
Lasser / metaalsnijder	Horeca
Conventioneel verspaner, machinebankwerker	Gastheer / gastvrouw horeca
CNC verspaner (inclusief programmeren)	Economisch – commercieel en financieel
Werkvoorbereider / calculator werktuigbouw	Medewerker klantcontact / klantenservice
Projectleider / ontwerper-constructeur werktuigbouw	Accountant (assistent, AA, register)
Monteur industriële machines en installaties	ICT
Elektriciens / monteur elektro	Architect ICT / systeemontwikkelaar
Loodgieter / installateur gawalo	Programmeur / developer specifieke talen (o.a. java, C#, PHP, .NET, app)
Kraanmachinist	Onderwijs
Metselaar, voeger	Docent vo/mbo exacte vakken
Timmerman (burgerlijk en utiliteit, werkplaats, interieur)	Zorg
Werkvoorbereider / calculator bouw en installatie	Verzorgende IG
Tekenaar / constructeur bouwkunde	(Gespecialiseerd) verpleegkundige
Operator proces- en voedingsindustrie	GZ-psycholoog, klinisch psycholoog
Procestchnoloog en - onderzoeker	Medisch specialist

Bron: UWV

2. Welk potentieel is regionaal nog beschikbaar?

Ondanks de personeelstekorten lijkt er nog veel arbeidspotentieel beschikbaar te zijn in Friesland, zoals mensen met een arbeidsbeperking, een bijstandsuitkering en een WW-uitkering. Een deel van hen heeft of vindt echter snel werk, zeker nu de economie al jaren groeit. Bovendien sluiten de kwaliteiten van de beschikbare werkzoekenden niet altijd direct aan bij de vraag van werkgevers.

2.1. Veel WW'ers en bijstandsgerechtigden hebben een administratieve achtergrond

In Friesland zijn per december 2017 in totaal 34.100 werkzoekenden zonder dienstverband bij UWV geregistreerd en 16.300 werkzoekenden met een dienstverband (GWU). Dit zijn mensen met een WW, bijstand, Wajong, WGA of WAO-uitkering die dienstverlening ontvangen van UWV of gemeenten, en/of een actief cv op werk.nl hebben. Deze paragraaf beschrijft de geregistreerde werkzoekenden bij UWV met een WW- of bijstandsuitkering, waarvan bekend is dat ze geen dienstverband hebben. Zij kunnen interessant arbeidspotentieel voor werkgevers zijn. Beide groepen verschillen van elkaar. Zo hebben bijstandsgerechtigden vaker geen startkwalificatie, een minder recent arbeidsverleden en zijn vaak jonger dan WW'ers.

Afbeelding 3 geeft de top 20 van meest voorkomende (hoogst gevolgde) opleidingen onder WW'ers die bij UWV geregistreerd staan zonder dienstverband. Werkzoekenden met een opleiding in de richtingen techniek, transport & logistiek, ICT en zorg komen in Friesland nauwelijks in de top 20 voor, terwijl dat juist sectoren zijn waar de personeelskrapte relatief groot is. Het aanbod van werkzoekenden met een economisch-administratieve achtergrond is omvangrijk. In dit soort beroepen – met name op lager en middelbaar niveau – verdwijnt echter veel werk. Werkgevers die personeel zoeken kunnen zich richten tot werkzoekenden met een opleiding die verwant is aan de gevraagde opleiding. Er zijn dan vaak wel extra maatregelen nodig, zoals aanvullende scholing.

Afbeelding 3. Top 20 WW'ers zonder dienstverband, naar hoogst gevolgde opleiding
Friesland, december 2017

Niveau	Opleidingssector	Aantal
Totaal	Totaal	7.360
Mbo	Economisch, administratief en commercieel onderwijs	930
Mbo	Technisch onderwijs	780
Hbo/bachelor	Economisch, administratief en commercieel onderwijs	740
Hbo/bachelor	Opleidingen voor onderwijzend personeel	460
Mbo	Onderwijs in de persoonlijke/sociale verzorging	450
Hbo/bachelor	Sociaal-cultureel onderwijs	350
Vmbo	Technisch onderwijs	290
Mbo	Medisch, paramedisch onderwijs	270
Basisonderwijs	Algemeen onderwijs	230
Mbo	Transport-, communicatie- en verkeersonderwijs	220
Vmbo	Algemeen onderwijs	210
Mbo	Sociaal-cultureel onderwijs	190
Mbo	Agrarisch onderwijs	180
Vmbo	Onderwijs in de persoonlijke/sociale verzorging	180
Wo/master	Economisch, administratief en commercieel onderwijs	140
Wo/master	Sociaal-cultureel onderwijs	130
Hbo/bachelor	Medisch, paramedisch onderwijs	130
Hbo/bachelor	Technisch onderwijs	120
Vmbo	Economisch, administratief en commercieel onderwijs	110
Mbo	Opleidingen voor onderwijzend personeel	90

Bron: UWV

Uit afbeelding 4 blijkt dat ook het aanbod van bijstandsgerechtigden zonder werk niet afdoende is om de personeelstekorten in Friesland direct op grote schaal te kunnen oplossen. Veel van hen hebben algemeen basisonderwijs of een economisch-administratieve opleiding gevolgd.

Afbeelding 4. Top 20 Bijstandsgerechtigden zonder dienstverband, naar hoogst gevolgde opleiding

Friesland, december 2017

Niveau	Opleidingssector	Aantal
Totaal	Totaal	19.740
Basisonderwijs	Algemeen onderwijs	3.220
Mbo	Economisch, administratief en commercieel onderwijs	1.990
Mbo	Technisch onderwijs	1.830
Mbo	Onderwijs in de persoonlijke/sociale verzorging	1.390
Vmbo	Onderwijs in de persoonlijke/sociale verzorging	1.330
Vmbo	Technisch onderwijs	1.200
Vmbo	Algemeen onderwijs	1.020
Vmbo	Economisch, administratief en commercieel onderwijs	690
Mbo	Sociaal-cultureel onderwijs	620
Mbo	Transport-, communicatie- en verkeersonderwijs	510
Hbo/bachelor	Economisch, administratief en commercieel onderwijs	470
Mbo	Medisch, paramedisch onderwijs	440
Hbo/bachelor	Sociaal-cultureel onderwijs	350
Mbo	Agrarisch onderwijs	330
Mbo	Algemeen onderwijs	310
Hbo/bachelor	Opleidingen voor onderwijzend personeel	310
Mbo	Onderwijs in de openbare orde en veiligheid	230
Vmbo	Agrarisch onderwijs	160
Hbo/bachelor	Kunstonderwijs	160
Vmbo	Onderwijs in de openbare orde en veiligheid	150

Bron: UWV

Bovendien blijkt uit het Klantonderzoek monitor Participatiewet 2017 van de Inspectie SZW dat iets meer dan een derde van de bijstandsgerechtigden niet verwacht op eigen kracht werk te kunnen vinden. De helft van de bijstandsgerechtigden zou wel graag willen werken, waarbij het voor ruim zes van de tien mensen geen probleem is een opleiding te moeten volgen of werk te aanvaarden onder het eigen niveau. Deze knelpunten nopen gemeenten er toe veel van de werkzoekenden waar zij voor verantwoordelijk zijn stapsgewijs naar de arbeidsmarkt te brengen.

2.2. Personen met een arbeidsbeperking: een heterogene groep

Naast mensen met een WW- of bijstandsuitkering, baanveranderaars en niet-uitkeringsgerechtigden, kent de groep onbenut arbeidspotentieel ook veel mensen met een arbeidsbeperking. Zij vormen een heterogene groep op de arbeidsmarkt en verschillen zowel in uitkeringssituatie als in ziektebeelden. De samenstelling varieert dan ook van hoogopgeleiden met een lichte fysieke beperking tot mensen met een ernstige verstandelijke beperking zonder diploma. Vooral bij Wajongers is er vaak sprake van een combinatie van ziektebeelden. Wajongers hebben voordat ze de arbeidsmarkt betreden al een ziekte of handicap, en daarmee doorgaans ook een achterstand. Bij WIA-gerechtigden ontstond de ziekte of arbeids-handicap gedurende het arbeidzame leven. De arbeidsmogelijkheden van arbeidsgehandicapten lopen sterk uiteen en bemiddeling naar werk en inpassing in het arbeidsproces is dan ook altijd maatwerk.

Afbeelding 5. Uitkeringsregelingen naar werkend en niet-werkend

Friesland, december 2016

	Werkend	Niet werkend	Totaal	Aandeel werkend
WGA 35-80	580	700	1.270	45%
WGA 80-100	230	1.820	2.050	11%
WIA 35-min	1.200	1.410	2.620	46%
WAO	1.820	6.820	8.650	21%
oWajong	2.140	1.500	3.640	59%
Wajong 2010	620	1.330	1.950	32%

Bron: UWV

Afbeelding 5 geeft voor verschillende regelingen het aantal personen dat daar in Friesland gebruik van maakt en de aandelen werkenden. Door de heterogeniteit van de groep mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering is de toeleiding naar werk, werkherhvatting en behoud van werk complex voor alle partijen die daarbij zijn betrokken. De aard van de beperking en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt maken dat het voor veel mensen met een ziekte of handicap nog altijd lastig is om een baan te vinden en/of te behouden. Uit onderzoek specifiek naar jonggehandicapten van Regioplan (2018) blijkt dat zowel bij werkbehoud in een tijdelijk dienstverband als de overgang naar een vast dienstverband een dynamisch en complex geheel van factoren speelt.

3. Oplossingen personeelstekorten

Een goede aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt vergt een inspanning van meerdere partijen. In eerste instantie wordt uiteraard een inzet van de werkzoekende zelf verwacht. Ze kunnen hun kansen vergroten door werk te zoeken in andere, kansrijke(re) beroepen, zich bij- en om te scholen en de juiste zoekkanalen te gebruiken.

Het verkleinen van de mismatch vereist ook een inspanning van werkgevers. Zij kunnen kijken naar snelle oplossingen, zoals intensiever werven en de functie-eisen aanpassen. Een effectieve manier om functie-eisen aan te passen, is door alleen te selecteren op de belangrijkste taken die bovendien moeilijk 'on the job' te leren zijn. Er zijn ook alternatieve mogelijkheden, die in veel gevallen een grotere inspanning vragen. Afbeelding 6 toont deze oplossingen, onderverdeeld in drie categorieën: aanboren van nieuw talent, anders organiseren van werk en binden en boeien van personeel. Scholing en ontwikkeling staan bij veel van deze oplossingen centraal. Het gaat zowel om opscholing, bijscholing als omscholing.

Samenwerking tussen werkgevers, UWV, gemeenten, onderwijs en/of andere partijen is hierbij vaak cruciaal.

Afbeelding 6 Oplossingen personeelstekorten voor werkgevers

Bron: UWV

---

4. Uitdagingen voor de regionale arbeidsmarkt

4.1. Samenwerken

De aanhoudende economische groei zorgt voor meer vacatures en banen. Dat is goed nieuws voor werkzoekenden, maar werkgevers kunnen moeite ervaren om hun vacatures te vervullen. Dit geldt voor steeds meer beroepen. Niet alleen in de techniek en ICT zijn er tekorten, maar ook in bijvoorbeeld zorg en transport. Toch is er ook nog steeds veel arbeidspotentieel aanwezig in de regio. Echter sluiten de kwaliteiten van werkzoekenden vaak niet aan op de vraag van de werkgever.

Om de match alsnog te kunnen maken, wordt er intensief samengewerkt. Friesland is een arbeidsmarkt-regio met veel gemeenten en een regio waarin fysieke afstanden groot zijn. Toch wordt er succesvol samengewerkt. Bijvoorbeeld in het Regionaal Werkbedrijf Fryslân Werkt! Hierin werken gemeenten, UWV, SW-bedrijven en sociale partners aan een gezamenlijke aanpak. In de strategische werkagenda zijn speerpunten en kansrijke sectoren benoemd waarmee het Regionaal Werkbedrijf Fryslân Werkt! zich wil inzetten voor een inclusieve arbeidsmarkt. Ook verbinden overheid, ondernemers en onderwijs zich aan dezelfde doelen in bijvoorbeeld de Regiodeal Noord-oost Fryslân en in fora zoals het Platform Financieel Zakelijke Dienstverlening en het coördinerend platform onderwijs en arbeidsmarkt.

Vanuit deze samenwerking op verschillende vlakken ontstaan mooie evenementen waarin gemeenten, werkzoekenden, werkgevers en uitzenders samen optrekken. Voorbeelden hiervan zijn het Netwerklein, Werkcafé en Perspectief In Techniek (PIT). Om de succesvolle samenwerking te blijven uitbreiden, is het van belang om elkaar steeds beter te vinden. Hierbij kan het helpen om bijvoorbeeld de naamsbekendheid van de gezamenlijke werkgeversdienstverlening vanuit Fryslân Werkt! te vergroten, zodat werkgevers de werkgeversdienstverlening beter kunnen vinden. Daarnaast kan het samen optrekken ook ervoor zorgen dat scholingsbudgetten beter in beeld zijn en efficiënter besteed kunnen worden. Dit biedt veel kansen voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar ook voor werkgevers met moeilijk vervulbare vacatures.

4.2. Investeren in regionale kansen

Sterke sectoren zoals zuivel (dairy, agrifood) en water bieden kansen in Friesland. Daarnaast is de infrastructuur en bereikbaarheid de afgelopen jaren sterk verbeterd. Ook door de vernieuwing van de afsluitdijk en de Friese campus van de Rijksuniversiteit Groningen ontstaan er kansen voor de regio.

Zuivel is een belangrijke sector in Friesland. Met ruim 500 bedrijven alleen al in gemeente Súdwest-Fryslân is de sector sterk vertegenwoordigd in de regio. Met de Dairy Campus wordt getracht om de sector te blijven vernieuwen. Dit onderzoek- en praktijkcentrum is onderdeel van Wageningen University & Research. Er is aandacht voor innovatie, onderzoek, educatie en praktijkleren. Hiermee wordt gezorgd dat ze zuivelindustrie klaar is voor de toekomst.

De afsluitdijk wordt de komende vier jaar gerenoveerd en verduurzaamd. Hiervoor zijn veel arbeidskrachten nodig, zowel tijdelijk als structureel. Werkgeversservicepunt Noord-Holland Noord en Regionaal Werkbedrijf Fryslân Werkt! ondersteunen consortium Levvel gedurende het de uitvoerings- en onderhoudsfases van het project bij het invullen van de arbeidsplekken en leerplekken in het kader van de Social Return paragraaf die in de aanbesteding is opgenomen. Het plan omvat het invullen van (gecreëerde) arbeidsplaatsen, voorzien in trainingen om functies degelijk in te kunnen vullen, WSW aanbestedingen en het opzetten van leer/werktrajecten.

4.3. Nieuw talent aanboren

Om te zorgen dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt blijven aansluiten, is goede voorlichting noodzakelijk. Dit vraagt erom dat UWV en gemeenten hun klanten goed kennen, maar ook dat werkzoekenden een goed beeld krijgen van functies en werkgevers. Een voorbeeld van een initiatief om het beeld van de werkzoekende over de mogelijkheden door een overstap te verbeteren, is het Infopunt Zorg & Welzijn van het Zorgplein Noord. Dit informatiepunt helpt met informatie over beroepen, organisaties en werken in zorg en welzijn. Voor werkzoekenden is het laagdrempelig door de open inloop. Eens in de twee weken is er een medewerker aanwezig in het UWV kantoor in Leeuwarden. Samen met een professionele loopbaanadviseur worden de talenten van de werkzoekenden in kaart gebracht en gecoacht in het contact met de werkgever. Het informatiepunt is voor iedereen die interesse heeft in het werken in de zorg, met en zonder werkervaring.

Gezien de huidige krapte zijn werkgevers vaak bereid hun deuren te openen voor groepen werkzoekenden. Werkzoekenden krijgen dan een rondleiding en kunnen in veel gevallen ook direct solliciteren. In september 2018 was er bijvoorbeeld een rondleiding bij VDL in Heerenveen en Schoonmaakbedrijf Vlietstra in Leeuwarden. Doorlopend worden er vanuit de gezamenlijke werkgeversdienstverlening vanuit

---

Fryslân Werkt! al langere tijd informatiesessies georganiseerd voor de klantcontactcentra met als naam 'werken binnen de klantenservice'.

Ook ander arbeidspotentieel kan beter worden ingezet. Dit geldt bijvoorbeeld voor mensen met een arbeidsbeperking. Vaak is deze groep niet goed bekend bij werkgevers en is er een drempel om iemand met een beperking in dienst te nemen. De werkgeversdienstverlening van Fryslân Werkt! kan werkgevers adviseren over inclusief ondernemerschap. Vanuit Fryslân Werkt! zijn bijvoorbeeld werkgeversbijeenkomsten georganiseerd met als onderwerp 'werken met een psychische kwetsbaarheid' en hoe ga je als werkgever om met medewerkers die hiermee te maken hebben. De eerste bijeenkomst was in juni in Sneek. De overige deelregio's komen nog aan bod. De bijeenkomst is tot stand gekomen vanuit het UWV/GGZ convenant en er is gezamenlijk invulling gegeven aan het programma.

4.4. Scholen naar kansen

Naast het aanboren van nieuw talent biedt scholing vaak mooie kansen. Met technologische ontwikkelingen die elkaar snel opvolgen, wordt het belang van leven lang leren steeds groter. Hiervoor zijn in sommige gevallen budgetten beschikbaar. Het LeerWerkLoket kan werkzoekenden adviseren over de mogelijkheden in scholing. Leren en Werken Fryslân is een samenwerkingsverband tussen onderwijs, ondernemers en overheid binnen de provincie Friesland. Op het WERKplein in Leeuwarden is een LeerWerkLoket ingericht waar de werkgevers en de beroepsbevolking van Friesland op afspraak terecht kunnen met al hun vragen over leren en werken. Hier kunnen werkzoekenden terecht voor vragen rondom scholing, omscholing en bijscholing. Daarnaast kan de adviseur bij het LeerWerkLoket informatie geven over het arbeidsmarktperspectief en loopbaanadvies geven. Via verschillende wegen zijn er nu (om)scholingsmogelijkheden die er voorheen niet waren.

Scholen naar de techniek kan veel kansen bieden. Omdat de technische sector schreeuwt om personeel organiseerden Fryslân Werkt!, F-Top & Leren en Werken Fryslân op 15 maart 2018 het evenement 'Perspectief in Techniek (PIT)' in Drachten. Ruim 150 geïnteresseerde werkzoekenden hebben workshops gevolgd over installatietechniek, CNC operator, vrouwen in techniek, metaalbewerking, lassen en scholing & opleiding. In deze workshops hebben werkgevers hun vakgebied en hun eigen bedrijf gepromoot. Het doel hiervan was werkzoekenden te inspireren en activeren om te kiezen voor een baan in de techniek. Perspectief in Transport & Logistiek met 200 bezoekers is ook een mooi voorbeeld van een activiteit volgens het concept van Perspectief in Techniek. Op 6 september 2018 kregen werkzoekenden informatie over de kansen in transport en logistiek en konden zij diverse workshops over verschillende beroepen volgen, waaronder bijvoorbeeld vrachtwagenchauffeur.

Colofon

Regio in Beeld

Regio in Beeld is een jaarlijkse uitgave van UWV

Auteur

Marieke Schramm

Inlichtingen

arbeidsmarktinformatie@uwv.nl

Redactieadres

UWV

Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies

Postbus 58285

1040 HG Amsterdam

Eindredactie

Suzanne IJzerman en Roelof van der Velde

Regio samenstelling

De arbeidsmarktregio Friesland is het werkgebied van Werkplein Leeuwarden. De gemeenten Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, De Fryske Marren, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Harlingen, Heerenveen, Kollumerland Ca, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Waadhoeke en Weststellingwerf maken deel uit van deze arbeidsmarktregio.

Disclaimer

Meer informatie is te vinden op www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie.

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

UWV © 2018

